

Toimittajalta

Ortodoksian 62. vuosikirja tarjoaa lukijoilleen ajankohtaista tutkimusta ortodoksisen teologian laajalta kentältä. Numeron avaa Ortodoksian toimituskunnan puheenjohtajan, korkeasti siunatun Haminan piispa Sergein esipuhe, joka luo silmäyksen ortodoksisen teologikoulutuksen tilaan ja muutamiin kirkon haasteisiin tänä päivänä. Tutkimusartikkeleiden osiossa Itä-Suomen yliopiston dosentti Teuvo Laitila tarkastelee Johannes Damaskolaisen kirjoitusta kuvauksena muslimiyhteisöstä aikana, jolloin islamilaisen teologian ilmaisumuodot olivat vasta muotoutumassa.

Katsausten ja puheenvuorojen osion aloittaa metropoliitta Ambrosius kirjoituksellaan 2000-luvun spiritualiteetin muutoksesta ja institutionaalisten kirkkojen haasteista. Futura-lehdessäkin julkaistu teksti käsittelee samoja teemoja, joita metropoliitta Ambrosius toi esiin Joensuussa 11.–12.11.2022 järjestetyssä Ortodoksisuus ja rajat: 5. ortodoksisuuden tutkijana -symposiumissa pitämässään keynote-esitelmässä. Tässä numerossa julkaistaan myös kolme muuta symposiumissa pidettyä esitelmää. Harri Huovinen tarkastelee kirkon rajoja kasteeseen valmistautuvien ekklesiologisen statuksen näkökulmasta. Hän perustaa huomionsa Kyrillos Jerusalemilaisen ja Johannes Krysostomoksen katekeettisiin homilioihin ja pohtii niitä myös tämän päivän katekumeeniyön ja ekumeenisen yhteyden kannalta. Andreas Bergman haastaa perinteisen vastakkainasettelun Jumalan tuntemisen tapojen – lännen järkipärisyyden ja idän kokemuksellisuuden – välillä ammentaan Maksimos Tunnustajan teologiasta. Hän tulkitsee Maksimosta myös tämän päivän akateemisen teologian tekemisen näkökulmasta. Isä Serafim Seppälä analysoi viime vuosina omassa kirkossammekin konkretisoitunutta jumalanpalveluksen siirtymää virtuaaliseen tilaan, sen vahvuuksia ja ontologisia ongelmia, arvioiden aikamme ilmiöitä Pseudo-Dionysioksen hierarkkisen ontologian valossa. Tämän artikkelin edellä julkaistaan Seppälän vuonna 2014 pitämä professorin virkaanastujaisesitys, jossa hän lähes profeettallisesti arvioi kyberavaruuden avaamia haasteita teologian näkökulmasta.

Katsausartikkeleiden sarjaa jatkaa Ilona Pelgö, joka tutkii Johannes Karhapään ja Sonkajanrannan koulun toimintaa täydentäen tuoretta tutkimustietoa venäjänkielisellä lähdeaineistolla. Hänen analyysinsä vahvistaa

käsitystä Karjalan Veljeskunnan ja piispa Kiprianin merkityksestä Sonkajarrannan valistustoiminnassa. Maria Takala-Roszczenkon raportti tammikuussa 2022 tehdystä kyselytutkimuksesta täydentää aiempaa tutkimusta korona-ajan etäjumalanpalvelusten vastaanotosta ja tuo esiin vastaajien toiveita suoratoistojumalanpalvelusten järjestämisestä vastaisuudessakin. Isä Mikko Leistola tarkastelee ruotsinkielisessä artikkelissaan vieraanvaraisuuden teologiaa eskatologian näkökulmasta vertaillen muun muassa metropoliitta Zi-zioulaksen ja professori Agouridisin ekoteologisia kirjoituksia. Miika Immonen analysoi ihmissuhteiden etiikan opetusta uskonnonopetuksen tuoreissa Aksios-oppimateriaaleissa. Hän huomioi opetuksen tapahtuvan pitkälti Raamatusta valittujen ja sovellettavien esimerkkien avulla ja korostaa opettajan roolia arkipäivän eettisten kysymysten käsittelyssä oppitunneilla. Katsaukset päättää tulevalle kirkolliskokoukselle valmisteltua kirkkojärjestyksen muutosesitystä käsittelevä koonti, jossa professori Matti Tolvasen johtama työryhmä kuvaa muutamia keskeisimpiä ehdotuksia taustoineen.

Kirja-arviot esittelevät tuoretta tutkimusta Suomen muslimeista, Bysantin historiasta ja ortodoksisen teologian ja luonnontieteen dialogista sekä nyt suomeksi saatavilla olevan Hugo Rahnerin Neitsyt Mariaa käsittelevän teoksen.

Kuluneen vuoden aikana kirkostamme siirtyi tuonilmaisii useita sen seurakuntien, koulutuksen ja tutkimuksen eteen merkittävän panoksen antaneita ihmisiä. Ortodoksian numero päättyykin muistokirjoitukseen Kuopion pappiseminaarin viimeisestä rehtorista, rovasti Niilo Karjomaasta.

Tämän numeron myötä Ortodoksian julkaisijat, ortodoksisen teologian koulutusohjelma Itä-Suomen yliopistossa ja Ortodoksisten pappien liitto, käynnistävät yhteistyön Karjalan teologisen seurain kanssa. Karjalan teologinen seura järjestää aktiivisesti paikallisia esitelmätilaisuuksia ja valtakunnallisia symposiumeja. Sen toiminta on luonteeltaan ekumeenista ja yhteyksiä luovaa. Seuralla on lisäksi oma julkaisusarjansa. Yhteistyön myötä Ortodoksian verkkojulkaisu saa käyttöönsä Tieteellisten seurain valtuuskunnan tarjoaman Journal.fi-palvelun, joka on suomalaisten avoimien tiedelehtien yhteinen julkaisualusta.

Uudistuksia on tapahtunut myös Ortodoksian toimituskunnassa. Toimituskunnan puheenjohtajana on aloittanut korkeasti siunattu Haminan piispa Sergei. Vuodesta 2013 päätoimittajana ollut Pekka Metso siirtyi toimituskunnan puolelle ja päätoimittajan tehtävässä aloittaa tämän numeron myötä Maria Takala-Roszczenko. Toimituskunnasta poistui vuosien palveluksen jäl-

keen Ari Koponen ja uusina jäseninä mukaan ovat liittyneet Harri Huovinen ja Ulla Tervahauta. Toimituskunnan järjestäytymisen yhteydessä avattiin Ortodoksian toimitussihteerin tehtävä, jonka otti vastuulleen Talvikki Ahonen.

Vuonna 2023 Ortodoksia täyttää julkaisuna 90 vuotta. Se on näin ollen yksi Suomen vanhimmista teologisista aikakauskirjoista sekä ainoa ortodoksisen teologiaan ja kulttuuriin keskittyvä vertaisarvioitu kansallinen julkaisu. Se pyrkii jatkuvasti kehittämään akateemisen teologian julkaisijana ja ylläpitämään yhteyttä kirkon kentälle toimimalla ortodoksisten pappien liiton omana julkaisuna. Tulevana vuonna Ortodoksia liittyy Suomen ortodoksisen kirkon Tomos 1923 -merkkivuoden juhlintaan toimittamalla teemanumeron kirkon autonomian ja kirkollisten rakenteiden murrosten kysymyksistä. Numerossa haluamme tuoda ortodoksisen teologian näkökulman myös sotaan ja rauhaan, Venäjän helmikuussa 2022 aloittaman Ukrainan sodan polttavassa kontekstissa. Toivotamme aiheisiin liittyvät kirjoitukset lämpimästi tervetulleiksi.

Toimituskunnan puolesta

Maria Takala-Roszczenko